

Nina Tuominen:

Tekoäly on noussut parin viime vuoden aikana varsinaiseksi superilmiöksi. Se on kaikkialla, some feedissa, asiakaspalvelussa, työkalupakissa ja nyt myös siis lakikirjassa. Yrityksiä kannustetaan hyödyntämään tekoälyä monipuolisesti liiketoiminnan kehittämässä, mutta samanlaiseen käyttöön liittyy riskejä, joita pyritään sitten suitsimaan uudella lainsäädännöllä. Tervetuloa uteliaaseen LAB Talk -jaksoon, jossa sukellamme aiheen pariin.

Tekoäly, mitä se oikeastaan tarkoittaa? Miten se vaikuttaa yritysten toimintaan ja mihin kaikkeen pitäisi varautua? Näistä kysymyksistä keskustelemme tänään LAB Talkissa tietojen käsittelyn lehtori Aki Vainion kanssa, LABin liiketoiminnan yksiköstä.

Tervetuloa Aki.

Aki Vainio:

Kiitos.

Nina Tuominen:

Tärkein kysymys heti tähän alkuun, että mitä sinulle kuuluu?

Aki Vainio:

Ihan hyvä, kiitos. Kiireinen viikko taas, mutta eilen taas aloitettiin useita projekteja opiskelijoiden kanssa, niin sieltä on taas mielenkiintoisia aikoja.

Nina Tuominen:

No niin, ja kesälomaa odotellessa, niinkö?

Aki Vainio:

Joo, tässä on vielä yksi loma ennen sitä, että se on varmaan se, mitä odotetaan.

Nina Tuominen:

No niin, onko sulla pitkä lomaa tulossa tuossa keväällä?

Aki Vainio:

No se meidän perinteinen viikkohan tässä on tämän kuun lopussa.

Nina Tuominen:

Loistavaa. No niin, mutta ennen kuin sinut päästetään lomailemaan, niin minäpä haluan kysellä sinulta nyt tästä aiheesta vähän enemmän, eli lähdetäänkö sitten selvittämään, että mistä tässä tekoälylaissa on oikein kyse. Eli EU on siis halunnut säädellä tekoälyn käyttöä erityisellä säädöksellä. Miksi tämä asetus on nähty tarpeelliseksi, eli miksi tekoäylaki?

Aki Vainio:

Tämä on erittäin hyvä aloite, jos multa kysytään. Ajatus on se, että koska tekoälyihin nähdään, että liittyy paljon erilaisia riskejä. Ei välttämättä ole fiktion riskejä, että jollain tavalla valtaisiin maailman tai mitään tämmöistä, mutta on paljon erilaisia liittyen tämmöisiä syrjintää liittyviä potentiaalia tai terveydentilaa liittyviä potentiaalia, ihmisen terveyteen liittyviä riskejä tai missinformaatiota tai disinformaatiota liittyviä riskejä ja niin edelleen. Tämän takia sitten Eurooppa onneksi oli tässä aktiivinen ja lähti tekemään tämmöistä lakia, joka EU-tyyppillisen byrokratian parissa itse asiassa toteutui suhteellisen nopeasti, koska nyt ensimmäiset osat ovat jo voimassa.

Nina Tuominen:

Aha, okei. Mutta siis tämä on EU-juttu, ei maailmanlaajuinen, vaan EU on puuttunut tähän ensimmäisenä.

Aki Vainio:

EU nimenomaan, joo.

Nina Tuominen:

Aika mielenkiintoista. Ja jotenkin itse ajattelee tuosta tekoälystä, että onhan siinä riskejä, jos rupeaa seurustelemaan, vaikka tekoälyn kanssa, niin siinä ei välttämättä hyvin käy, mutta mietitään nyt ehkä toiselta kannalta sitten asioita.

Aki Vainio:

No itse asiassa tuo ei ole huomioitu siinä laissa.

Nina Tuominen:

Aha, okei, no hyvä, että sekin on huomioitu. Millä tavalla ihan nopea tällöinen välikysymys?

Aki Vainio:

Tämä tulee varmaan tässä keskustassa esiin myöhemmin, mutta siinä on neljä riskiluokkaa, ja ylimmässä riskiluokassa on mainittu, että ei saa käyttää tekoälyä ihan kenenkään manipulointiin.

Nina Tuominen:

Aivan, no juuri näin. No niin, mutta hyvä, sukelletaan tuonne sitten vielä vähän myöhemmin lisää. Kerro minulle lyhyesti, että mikä on tämän asetuksen sisältö ja milloin se tulee voimaan?

Aki Vainio:

Tulee voimaan asteittain. Tosiaan ensimmäinen vaihe tuli jo tämän kuun alussa, helmikuun 25. alussa. Se pääasiallinen sisältö on, että kaikki tekoälyn käyttökohteet jaetaan neljään riskiluokkaan. Meillä on tällöistä riskityötä ei voida hyväksyä, sitten on korkea riski, matala riski ja sitten sovellukset, missä katsotaan, että ei ole olemassa riskiä. Ja se on pyritty tekemään, sillä tavalla, että ottaa huomioon myös tulevaisuuden, että keksitään uusia käyttökohteita, että ne uudet käyttökohteet istuisivat suoraan näihin luokituksiin, että ei tarvitse lähteä sääntelemään yksittäisiä tuotteita erikseen tai tuoteluokkia erikseen.

Nina Tuominen:

Toi on aika hyvä vastaus, koska ajattelin, että lyhyesti siinä tuli ne neljä riskiluokkaa. Mitäs tällöisiä ei hyväksyttäviä, tavallaan sinne luokiteltuja asioita voisi olla esimerkkinä? Tuleeko mieleen mitään esimerkkiä siitä?

Aki Vainio:

No se iso oli juuri tämä edellä mainittu käyttäjien manipulointi, että ei saa käyttää tekoälyä siihen, että yrittää ohjata jonkun käyttäytymistä. Sitten toinen tämmöinen, että ei saa reaaliaikaisesti yrittää ennustaa, että onko joku tekemässä rikosta esimerkiksi, tämmöinen, mikä tulee ihan suoraan fiktiosta. Ja muuten ne pyrkivät tämmöisiä tilanteita, missä tiedetään, että on tämmöisiä riskejä, että saattaa tapahtua ylilyöntejä helposti, jotka rikkovat henkilöiden, no tapahtuu helposti syrjimistä, koska niissä koulutusmateriaaleissa ne on usein hyvin...

Nina Tuominen:

Haastavia voi sanoa.

Aki Vainio:

No haastavia joo. Ja sitä voi olla vaikea tunnistaa, että missä ne riskit on, mutta tota...

Nina Tuominen:

Mutta aika pelottava ajatus jotenkin, ja sitten varsinkin, kun itse on katsonut niitä tieteisleffoja, missä on tosiaan rikoksia ennakoitu tekoälyn avulla, niin silloin kun ne on tehty ne leffat, niin ei varmaan vielä silloin ole tiedetty, että millä tavalla oikeasti tekoäly kehittyy. Tai ehkä joku on tiennytkin, en tiedä.

Aki Vainio:

Niin, siis kyllähän erinäiset filosofit on pohtinut näitä todella pitkään näitä asioita, mutta ei varmaan Minority Report on varmaan se ensimmäinen elokuva, minkä tässä tulisi kaikilla mieleen, koska se nyt on Spielbergin ohjaama ja sitä kautta...

Nina Tuominen:

Mutta jassoo, mulla ainakin tämä herättää monenlaisia ajatuksia, esimerkiksi jos ajatellaan yrityksiä, niin millaisia vaikutuksia tällä on, ja mitä yrityksen pitäisi ottaa sitten toiminnassaan huomioon?

Aki Vainio:

Yksi iso juttu on, että yrityksen jos aikoo käyttää, ja tämäkin on nyt voimassa jo, kaksi asiaa, mitkä siitä laista on nyt voimassa on se, että ne ei hyväksyttävät, niin niitä ne on nyt tässä vaiheessa kielletty. Ja toinen juttu, mikä tuli voimaan, että jos aikoo käyttää tekoälyjä yrityksessä, niin pitää huolehtia, että työntekijät tietävät, että niihin liittyvät riskit ja mitä niillä voi tehdä ja mitä niillä ei saa tehdä.

Nina Tuominen:

Tuleeko meille joskus LAB-ammattikorkeakoululle, tuleeko meille koulutus tekoälyn riskeistä? Opettajille ainakin toivottavasti myös muille, eiköhän se ole suunnitteilla, mutta opettajille kohdistetut koulutukset pitäisi alkaa jossain vaiheessa tänä vuonna.

Aki Vainio:

Ja sitten toivottavasti yrityksille pyritään pitämään myös vastaavanlaisia koulutuksia, en tiedä, tai onhan niitä varmaan kouluttavia tahoja aika moniakkin.

Nina Tuominen:

No kuule, onko suomalaiset yritykset tietoisia tästä laista ja sen vaikutuksista toimintaan?

Aki Vainio:

Hyvin heikosti. En välttämättä hirvittävän laajasti ole keskustellut yritysten kanssa, mutta kyllä tuntui vähän pelottavalta, kun en mainitsi yritystä nimeltä, mutta turvallisuusalan yritys, jonka tapahtumassa olin käymässä ja kysyin niiltä, että kun esittelevät nimenomaan tekoälytoimintoja heidän tuotteessaan ja kysyin heiltä, että miten tekoälylaki tulee tähän vaikuttamaan, niin sain viittauksen vain GDPR:ään ja vähän sellaista epävarmaa nyökyttelyä. Koska se oli verkkotapahtuma, niin en ehtinyt saada toista kysymystä läpi, ennen kuin se ehti päättyä. En ehtinyt jatkaa tätä keskustelua, mutta kuitenkin yritys, joka mun näkökulmasta pitäisi ehdottomasti tietää, mitä tähän liittyy ja mitä niiden pitäisi reagoida, niin eivät ole teille tietoisia, että tällainen laki on tulossa.

Nina Tuominen:

No aika hurjaa, joo. Mutta toisaalta jotenkin sitä ei ole varmaan uutisoitukaan kovin paljon, tai normaalikansalainen ei havaitse sitä uutisointia, ellei ole erityisesti kiinnostunut asiasta.

Minulla ei ainakaan tuolta Iltalehden tai Iltasanomien lööpeistä ole pompannut silmille tällaisia asioita. Ehkä se on sitten myös itsessä vika.

Aki Vainio:

Joo, kyllä tämä pitää paikkansa, että siitä on aika heikosti, mutta en tiedä onko yksityishenkilön tässä vaiheessa vielä tarvitakaan tietää, koska tässä vaiheessa se vaikuttaa vähän osin kuitenkin kehittäjiin, niihin, jotka tekevät näitä tuotteita enemmän kuin kenenkään muuhun. Niin varmaan yksityishenkilön ei tarvitsekaan välttämättä tietää, mutta yritysten kyllä pitäisi olla tietoisia. Varsinkin jos aikoo heittäytyä näihin tekoälytuotteisiin, niin kyllä olisi hyvä olla ajan tasalla.

Nina Tuominen:

Kyllä, ja minä olen ihan samaa mieltä, ja monesti ihan se menee niin, että joku yksittäinen henkilö yrityksessä havaitsee tämmöisen, että siinä mielessä ei minun mielestäni ole yhtään liikaa ollut uutisointia. Tai vastoin niin kuin toivoisi, että tämmöisestä asiasta tiedotettaisiin enemmän, että ihmiset voisi havahtua asiaan ja ruveta selvittämään omalta yritykseltä, onko tämä asia otettu huomioon. Jolloin myös siellä, sitten johtavat henkilöt pääsisivät ottamaan asiasta koppia ja tarttumaan kiinni. Tuntuu, että jotenkin kaikkialla kuulee tekoälyä kehuttavan tehokkaaksi työkaluksi.

Yrityksiä kannustetaan hyödyntämään sitä monipuolisesti. Apuakin on saatavilla koulutusten ja oppaiden ja asiantuntijoiden kautta. Minulla on ehkä vähän sellainen mielikuva, että erityisesti markkinoinnin tehostamisessa ja liiketoiminnan kehittämisessä tekoäly tarjoaa valtavia mahdollisuuksia. Mutta tunnetaanko sitten niitä varjopuolia? Eli osataanko tekoälyn riskejä arvioida, kuten virheellistä päätöksentekoa tai eettisiä haasteita? Ja ennen kaikkea, onko yritykset todella tietoisia näistä sudenkuopista, mitä siellä on?

Aki Vainio:

Niin, tekoälyllä on mahdollisuuksia, mutta en ainakaan näe sitä semmoisena transformatiivisena, että se tulisi muuttamaan kaiken, vaan se tulee helpottamaan tiettyjä toimintoja. Minäkin siinä arvioin, että tuottavuus kasvaa tekoälyn ansiosta 0,6 prosenttia vuodessa, nyt semmoinen 4–5 vuotta tästä eteenpäin. Eli jos tämä tieto olisi laajemmin ymmärrettäisi tai tämä arvio olisi laajemmin tunnettaisi, niin varmaan ne panostukset, mitä tehdään, olisi paljon pienempiä kuin mitä tällä hetkellä on.

Mutta se laki tulee vaikuttamaan tämän asian niin, että jatkossa en ole varma, että missä vaiheessa tämä tulee voimaan, mutta kaikki, mikä on tehty tekoälyllä, pitää merkata tekoälylle

tehdyksi. Suosittelisin toki, että näin toimitaan jo koskaan, se on aina noloa, että joku tunnistaa, että tämä on tehty tekoälyllä.

Mutta sitten samaan aikaan, siellä on paljon lupauksia siitä, kuinka paljon se helpottaa asioita, mutta jos on nähnyt esimerkiksi Coca-Cola-mainoksen jouluna, joka oli tehty kokonaan tekoälyllä, niin ne vetivät sen pois jossain vaiheessa ja ne palasivat aiempaan versioon tai aiempaan mainokseen. Ja sen, joka sen mainoksen teki, se yritys kertoi, että joo, olihan se helpotti asioita, että oli tekoäly käytössä, mutta ei se loppujen lopuksi kovin paljon vähentänyt niitä kuluja, mitä siitä tuli, koska edelleen paljon semmoista, mitä piti korjata siinä videossa ja vaati todella paljon työtä, että sai sen sopivan materiaalin siihen, että se pystyi edes tekemään, ja siinäkin oli selkeästi paljon ongelmia.

Ja sitten toisaalta nyt ne on tehnyt sen, se oli semmoinen kiva kertalaaki, millä ne sai semmoisen kivan mainoksen, millä ne sai vähän nostalgisesti käytettyä hyväksi niiden vanhoja mainoksia, mutta se on nyt tehty ja ei sen sitä toista kertaa voi tehdä, niin saa sitä samaa vaikutusta enää.

Nina Tuominen:

Toi on mielenkiintoista, miten sitten, kun tuossa aikaisemmin mainitsit siitä, että täytyy olla merkattu, jos on tekoälyllä tehty. Nyt jos minä vaikka ajattelisin niin, että minä haluaisin tehdä vaikka yritykselle jonkun dokumentin, niin pitääkö siihen merkata, että minä olen tekoälyä käyttänyt hyväkseni siinä, ja varsinkin jos sitä on käytetty vaikka rakenteen luomisessa sitä tekoälyä, niin tarvitseeko minun merkata, että se on tekoälyllä, vai merkataanko se silloin, kun se on kokonaan tehty tekoälyllä?

Aki Vainio:

Niin, kun puhutaan tämmöistä yritysten välisestä toiminnasta, niin siinä minä olisin vaan avoin sen suhteen, että mihin sitä on käytetty. Varsinkin rakennekin on semmoinen asia, minkä helposti tunnistaa, kun on nähnyt näitä tekoälyä tehtyjä dokumentteja, niin sinun parempi sanoa suoraan vaan etukäteen, koska muuten hän helposti käy niin, että se vastapuoli huomaa sen rakenteen ja sitten saattaa tehdä olettamuksia sen suhteen, että paljonko tässä on käytetty tekoälyä, mikä saadaan sitten nähdä kuitenkin negatiivisena, niin tämä vuoksi itse kun käytän tekoälyä johonkin oppimateriaaliin tai ollaan tekemässä hankesuunnitelmaa ja on käyttänyt siinä tekoälyä hyväksi, niin ainakin niille ihmisilleen kanssa juttelen, niin kerron, että mitä olen tehnyt sille ja mitä olen siitä ottanut, mutta olen myös huomannut, että kun on yrittänyt tehdä jotain tekoälylle suoraan, niin kyllä siinä aika usein toteaa, että tästä nyt ei ole mitään iloa ja sitten lähtee tekemään sen alusta asti itse.

Nina Tuominen:

Joo, kyllä itsekin tunnistan tuo saman, mutta onko sitten jotenkin vielä, sorry kun palaan tähän aiheeseen siinä mielessä, että nyt jos yritys vaikka haluaa tehdä itselleen, on se nyt vaikka markkinointimateriaali ja jotain tuottaa vaikka tekstiä, niin täytyykö siinä olla merkintä, että tämä teksti on tehty tekoälyllä?

Aki Vainio:

Joo, jos menee kuluttajien suuntaan, niin joo, tai sitten tämän tekemiseen apuna on käytetty tekoälyä, tai koska harvemmin se kuitenkaan se lopullinen teksti tai kuva tai mikään on kokonaan tehty tekoälyllä, mutta jos se on käytetty apunakin, niin joo.

Nina Tuominen:

Okei, mielenkiintoista, koska minä en ainakaan ole huomannut, ehkä olen vaan ollut niin puusilmä, että en ole huomannut, mutta että yritykset olisi maininnut tai että on tekoälyä käytetty apuna tai sitten ehkä ne ei ole käyttäneet, en tiedä.

Aki Vainio:

Niin tällä hetkellähän se ei ole vielä lainvaatimus, mutta esimerkiksi siinä Coca-Cola-mainoksessa, minkä mainitsin tuossa aiemmin, niin siinä näkyy alakulmassa, en muista, onko se oikealla vai vasemmalla, niin siinä alussa näkyy teksti, että on tehty tekoälyllä.

Nina Tuominen:

Onko tuossa nyt jotain vaaroja sitten, jos rupeaa käyttämään tekoälyä ja esimerkiksi ajatellaan, vaikka rekrytointia tai jossain virallisen dokumentin laatimisessa?

Aki Vainio:

Siis tarkoitatko se rekrytointi-ilmoitusta vai?

Nina Tuominen:

Joo, joo.

Aki Vainio:

Minun yleinen ohje tekoälyjen käyttöön on se, että älä käytä niitä, jos et osaa olla kriittinen sen suhteen, että mitä se tuottaa. Jos on semmoinen alue, jota ei tunne ollenkaan, niin ei todellakaan kannata lähteä käyttämään, koska sitten saattaa tehdä kaikenlaisia ylilyöntejä. Mutta kun puhutaan juuri rekrytointi-ilmoituksista, niin semmoisia yrittää tehdä tekoälyllä, niin niistä tulee hirveän semmoisia innokkaita, mitkä tuntuvat silleen epäaidoilta ja miten sitä yrittäisi.

Nina Tuominen:

Superihmisiä haetaan.

Aki Vainio:

Niin. Ja haetaan kaikkiin tehtäviin, halutaan intohimoisia ihmisiä, jotka ovat intohimoisia siivoamisen suhteen tai tämmöisiä. Niin se ei se tuota hirveän hyvää tulosta. Mutta joo, kyllä jos pistäisin tämmöisen ilmoituksen, niin näkisin, että ihan eettisistä syistäkin, jos olen käyttänyt sen tekemiseen tekoälyä, niin kyllä sen siihen merkkaisin. Mutta en näe sitten semmoisessa tilanteessa, että se on tarpeen. En tiedä, mitä siitä on apua, että jos emme tiedetä, mitä me haemme, niin ei se tekoälykään sitä tiedä.

Nina Tuominen:

Aivan. Ja onko vaarana myös se, että sitten jos käytetään tekoälyä päätöksenteossa, että se onkin tieto. Tekoälyn vastaus kysymyksen päätöksenteon osalta onkin virheellinen. Tietääkö se tekoäly kaiken?

Aki Vainio:

Joo, ei todellakaan tiedä kaikkea. Juuri tähän rekrytointiin siitä saa tämmöisiä helppoja esimerkkejä. Ja siinä on todettu, että itse asiassa tekoälyllä on taipumus, että jos ne tekevät päätöksiä rekrytoinnissa, niin niillä on taipumusta jättää ulos ne parhaat ehdokkaat. Koska tekoälystä ne oppivat sitä koulutusmateriaalista, niin ne löytävät semmoisen kivan keskiarvon.

Esimerkiksi kun menet chatGPT:hen tai Copilotiin ja pyydät sitä tekemään tekstiä, niin se lisää siihen satunnaisuutta, mutta se viesti siinä on noin yleisesti jotain, on tilastollinen keskiarvo siitä, että mitä siinä kaikessa koulutusmateriaalissa on tästä asiasta sanottu. Niin nyt, jos ajatellaan vaikka, että kun ollaan liiketalouden alalla tai ammattikorkeakoulussa, niin meidän

opettajistamme esimerkiksi pääosaa varmaan kauppatieteiden maistereita. Niin mitä jos me teemme tällainen, tai vaikka rekrytointi ja tekoäly tekee päätöstä? Siellä onkin se asiassa filosofian maisteri. Se ei ole törmännyt koskaan aikaisemmin siihen, että me olisi palkattu tänne filosofian maisteri, mikä nyt ei pidä paikkansa, mutta kuitenkin esimerkkinäkökulmasta.

Niin silloinhan, koska se ei näe, että me on aikaisemmin palkattu semmoisia, niin se toteaa, että tämä on varmaan turha ja se poistaa sitten, jättää sen ulos automaattisesti päätöksenteosta, koska se ei näe sille mitään arvoa sille.

Nina Tuominen:

Filosofian maisterin tutkinnolle.

Aki Vainio:

Niin.

Nina Tuominen:

Aika mielenkiintoista, koska tuossahan tulee se, että itselleni heti tulee sellainen, että eihän tekoäly voi korvata normaalia ihmistä ja sitä intuitiota, mikä ihmisillä tulee haastattelutilanteessa ja siinä, mikä toisen ihmisen presenssi on. Ei ainakaan nyt niin kuin firmat, älkää vaan luottako tekoälyyn silloin kun te rekrytoitte ihmisiä, eikö näin?

Aki Vainio:

Joo, ja se itse asiassa luokitellaan korkean riskin toiminnoksi. Se tarkoittaa sitä, että jos sitä aikoo käyttää, niin pitää olla riittävä määrä koulutusmateriaalia. Se kehittäjän, joka sen on tehnyt, niin sen pitää rekisteröidä se, ei vielä tällä hetkellä, mutta jatkossa. Ja sitten nämä on juuri niitä, mihin sitten pitää kouluttaa ne käyttäjät ymmärtämään, että mikä se riski on.

Nina Tuominen:

Aivan. Tuossa tulee mieleen nyt tässä keskustelun aikana, niin kuin tuossa ennen kuin virallisesti aloitettiin keskustelemaan, niin heräsin jo muutamia ajatuksia, mutta yksi mikä ajatus on se, että nykyään jos pelaan kännykälläni jotain peliä, mobiilipeliä, niin siellähän tulee aina sitten mainoksia, kun olen niin nihilisti, että en viitsi ottaa mitään maksullisia versioita, niin pelaan ilmaisversioita, ja siellä tulee mainoksia, jossa on selkeästi käytetty jostain jenkkipelistä, niin tehty suomalainen mainos, niin tekoälyllä se henkilö on laitettu

puhumaan, niin kyllähän sen kuulee, että se on ihan erilaista, niin kuin se jotenkin se lausunta ja sanat sanotaan eri tavalla, että en mä lähtisi, jos olisin yritys ja pelikehittäjä, niin en lähtisi tekemään mainosta ainakaan tekoälyllä, ainakaan sanallista mainosta, en millään kielellä.

Aki Vainio:

Joo, kun se tekoäly puhuu, niin se kuulostaa aika robottiselta ja sen huomaa, että siitä puuttuu semmoinen intohimo ja intonaatio, että se ei saa painottaa oikeita asioita ja niin edelleen, ja sitten meillä on tämmöinen, ihmisillä on tämmöinen taipumus, uncanny valley, en tiedä onko tuttu.

Nina Tuominen:

Ei, kerro mitä se tarkoittaa?

Aki Vainio:

Se tarkoittaa sitä, että tämä on tullut animaation puolelta, että kun meillä on tämmöinen animaatio, silloin kun meillä on tämmöinen animaatio, joka animaatiohahmo, vaikka se on ihmisen näköinen, niin se ei muistuta ihmistä, niin se on silloin meidän aivoilla ihan ok, mutta sitten kun se alkaa lähestyä ihmistä, niin kun meidän aivoista merkittävä osa on varattu siihen, että me tunnistetaan kasvoja, niin sitten me huomataan niitä pieniä juttuja siitä, että mikä siinä on pielessä, silloin kun se lähtee lähestymään sitä.

Tämä tapahtuu esimerkiksi silloin kun ihan muissakin elokuvissa, kun esimerkiksi hahmoja nuorennetaan tai vastaavaa, niin me huomataan niitä pieniä virheitä ja se aiheuttaa meistä sellaista epämukavuuden tunnetta, niin tämä on se uncanny valley, kun se meidän mukavuutemme, silloin kun se lähestyy ihmistä, rupeaa muistuttamaan enemmän ihmistä se hahmo, niin silloin meidän aivomme reagoivat siihen vahvemmin ja sitten se luo niin.

Nina Tuominen:

Minulla ainakin aivot on reagoinut todella vahvasti, että laitan kyllä äänet pois aina. Aina vaikka mulla asetuksissa onkin jo äänet poissa, mutta silti laitan vielä, sumennan sen ääneen sieltä. Ja minulle oikeastaan se kokemus on päinvastainen siitä, että kun ne mainokset tulee, niin ne ovat jopa huutavia. Ne puhujat ovat, tai se tekoälyn tuottama puhe on semmoista huutamista ja yli innokasta, että oletko sinäkin todella voimakkaalla painotuksella, oletko sinäkin huomannut väsymystä tai jotain ihan mitä hyvänsä aivosumua ja pelaa tätä vitamahjongia tai jotain muuta vastaavaa, että nyt sinun elämäsi parantuu heti välittömästi.

Ei se toimi, kuulkaa vaan sitten kun tosin anteeksi mainoksia, niin älkää käyttäkö tekoälyä siihen ääneen. Ellei sitten jossain vaiheessa se ole kehittynyt niin paljon, että sitä pystyy hyödyntämään paremmin. Ja pystyyhän tekoälylle myös oman äänensä antamaan ja tekemään ääninäytteitä, jonka perusteella tekoäly tekee sinun äänestäsi sitten tekstin mukaisen lausunnan niin sanotusti. Varmaan tuossa on just se, että kun yritykset pystyvät hyödyntämään niin monessa asiassa, mutta se, että järkipäässä, eikö vaan?

Aki Vainio:

Joo, ehdottomasti. Tällä hetkellä tilanne on se, että kokeillaan monin paikkoihin, mutta sitten usein huomataan, että ehkä tämä ei ollutkaan se ihan toimiva mahdollisuus. Esimerkiksi McDonald'silla oli Amerikassa kokeilu, että kaikki nämä drive-in-tilauksen ottamiset siirrettiin tekoälylle, mutta ne huomasivat, että siinä tapahtui vaan niin paljon virheitä, että siitä jouduttiin luopumaan. Tämä on valitettavasti todennäköisesti tilanne tulee olemaan se, että yritetään korvata ihmisiä ja sitten vaan huomataan, että ei tämä toiminutkaan ja sitten joudutaan palkkaamaan ne takaisin, mutta valitettavasti se nyt vaan tulee menemään näin ja valitettavasti todennäköisesti yksittäiset työntekijät tulee tästä kärsimään.

Esimerkiksi kääntämisen puolella näin pääsi jo tapahtumaan, eli oli kääntäjiä, jotka menetti työnsä, koska ajateltiin, että no tekoäly hoitaa jatkossa. Ja sitten huomattiin, että ei se toimikaan, koska se tekoäly ei osaa pitää sitä käännoystä yhdenmukaisena. Eli kun me käännetään joku termi tietyllä tavalla, niin sitten jos me käännetään se myöhemmin toisella tavalla, niin se aiheuttaa hämmennystä tai se viesti ei välity enää samalla tavalla. Ja sitten siihen huomattiinkin, että siihen tarvitaan sitten oikeasti se ihmiskääntäjä tekemään se, jotta se saadaan pidettyä.

Se viesti, mikä siinä alkuperäisessä on ollut, että se saadaan pidettyä yhdenmukaisena ja mä luulen, että tällaisia samanlaisia ongelmia tulee olemaan jatkossa vielä monella monella alalla.

Nina Tuominen:

Totta, ja tämä toimii itse asiassa aasinsiltana hyvänä sellaisena seuraavaan kysymykseen, eli miten yrityksen kannattaisi asennoitua tekoälyn käyttöön? Mistä pitää olla tietoinen?

Aki Vainio:

Ensimmäinen, mikä tässä mainitsinkin aikaisemmin, että se ei tule olemaan transformatiivista, vaan siitä tulee olemaan sellaista, että pystytään pieniä toimintoja ja pystytään tekemään tehokkaammin. Tekoäly toimii parhaiten silloin, kun meillä on sellainen selkeä rajattu pieni ongelma, joka se voi ratkaista, missä sen ei tarvitse muistaa hirveästi

asioita tai sen ei tarvitse pitää sellaista ikään kuin tilaa, missä se on. Siihen se toimii parhaiten, eli voidaan tehdä itse näin tietojen käsittelyn opettajana, voin tehdä pieniä koodinpätkiä sillä helposti.

En lähtisi koskaan mitään pidempää kirjoittamaan, mutta se helpottaa minun työtäni vähän, ja työnantajan pitäisi muistaa, että tämä on mitä sillä voidaan saavuttaa. On yksittäisiä aloja, missä voidaan saavuttaa enemmänkin, mutta se on sitten myös suuremman työn takana. Ei pystytä ottaa vain käyttöön jotain chatGPT:tä, vaan joudutaan todennäköisesti rakentamaan omia työkaluja, joiden avulla sitten voidaan tehdä jokin asia paremmin.

Tämmöinen iso juttu, tai näkisin isona juttuna, että työnantajilla on sellainen kuvitelma, että niiden organisaatioissa käytetään tekoälyjä laajalti, ja osittain se pitää paikkansakin, mutta se mitä nämä työnantajat eivät välttämättä aina ymmärrä, että ne kiinnittävät huomiota siihen, että tekoälyjä käytetään, mutta ne ei kiinnitä huomiota siihen, että miksi tai miten. Ja tässä on tämmöinen, kun ne kuulevat, että niitä käytetään, niin se aiheuttaa tämmöistä innokkuutta, että okei, nyt voidaan tehdä säästöjä, kun tosiasiasa se helpottaa jonkun työtä vähän jossakin.

Mutta sitten työntekijöiden puolella on semmoinen pelko, ja pitää osittain paikkansakin jo, että tekoälyt johtavat heille henkilökohtaisesti heikentää tai vähentää heidän työtaakkaansa, kun nyt, mitä joskus, kun usein tapahtuu erilaisia prosesseja työelämässä, ja me saamme inputteja, ja sitten me tuotamme niiden pohjalta outputteja. Okei, puhun ehkä nyt vähän liikaa.

Nina Tuominen:

Mutta ymmärsin, eli tulee tehtävänantoja, ja tuleeko niitä tehtävänantoja sitten liikaa, kun kuvitellaan, että se tekoäly siinä avustaa.

Aki Vainio:

Niin, mutta toinen ongelma voi olla myös se, että mitä jos ne tekoälyt ei välttämättä ole kovin hyviä ja luotettavia, niin mitä jos joku siellä, mistä me saadaan näitä inputteja, niin mitä jos siellä ketjussa joku on käyttänyt tekoälyä ja hyväksi, niin se tarkoittaakin, että se meille tuleva inputti ei olekaan niin laadukas kuin se pitäisi olla. Niin nyt sitten työntekijät kokevat, että se luo heille lisää työtä, kun heidän pitää tarkistaa enemmän. Ja tässä juuri tämmöisen juttujen takia meillä on vielä paljon opittavaa siitä, että miten nämä tekoälyt sitten todellisuudessa tulee hyödyttämään meitä.

Nina Tuominen:

Eli koneet ei pysty kaikessa korvaamaan meitä ihmisiä, eikä se tekoälykään voi korvata meitä ihmisiä, niin kuin huomattiin, niin kuin kerroit tuossa aikaisemmin kääntäjien osalta, eli kaikkea ei saa täydellisenä tekoälyltäkään. Voi olla, että se tilanne on sadan vuoden päästä sellainen, että siellä, mutta toisaalta ihmiset kehittyvät, tekoäly kehittyy, että kriittisyyttä siis, ymmärsinkö oikein, eli kriittisyyttä tarvitaan.

Aki Vainio:

Kyllä. Tämä on tällainen juttu, mitä en tiedä, pitääkö tämä kukaan muu hauskana kuin minä, mutta...

Nina Tuominen:

Kokeillaan, kokeillaan.

Aki Vainio:

Tällainen, että tekoälyjen parissa on puhuttu tällaisen singulariteetista, eli se tulee fysiikasta, käytetty väärin termiä, mutta kuitenkin singulariteetti ajatus on se, että se on se hetki, kun tekoälyt ylittää ihmiset, ja me älykkyydessä ihmiset, ja me emme voi enää tietää, mitä sen jälkeen tapahtuu. Sillä kutsutaan, tosiaan käytetään nimeä singulariteetti. Ja ennen tätä nykyistä boomia, se arvio oli, että singulariteetti tapahtuu noin vuonna 2040, mutta selkeä kuin tämä boomi alkoi, niin nyt ne arvioit, on siirtynyt noin vuoteen 2070.

Eli tämä nykyiset jutut, mitä me teemme, niin ne on luonut pessimismiä niiden asiantuntijoiden parissa siinä, että kuinka paljon tekoäly oikeasti voi meitä auttaa, ainakaan lähitulevaisuudessa.

Nina Tuominen:

Niin, ja jotenkin koen, että kyllä se tekoäly, se on nimenomaan apuna, mutta se ei korvaa sitä monimutkaista ajatuskuviota, ainakin mikä minun päässäni välillä kulkee, niin ei se korvaa sitä, eikä se korvaa kokemusta kuitenkaan. Jos se hakee sen keskiarvon jostain, average jostain aiheesta, niin ei se ole se, mikä minun, vaikka eksperttiisi on olemassa siellä, tai sinun. Eikä se kaikkea voi korvata, että ei se jotenkin, no minulle se tuntuu mahdottomalta ajatukselta, että päästään 70-luvulla vielä tuohon noin, mutta minähän en ole mikään druidi enkä tietäjä.

Aki Vainio:

Niin, tässä on sellainen asia, mikä pitää muistaa, että se tarvitsee sitä dataa oppiakseen, niin jos on tällaisia asioita, mitkä liittyvät esimerkiksi vahvasti ihmiskokemukseen, josta ei ole kirjoitettu hirveästi, tai sitä ei ole sitä dataa olemassa, niin silloin se ei voi koskaan oppia sitä. Ja juuri se toimii parhaiten juuri tällaiseksi, tai oma kokemus, että se toimii parhaiten juuri tällaiseksi tuki älynä, joku suomalainen virkamies aikoinaan käytti tätä sanaa, niin siinä se toimii parhaiten.

Esimerkiksi hiljattain me yritettiin tällainen vaikea, yllättävän vaikea, jos se sitä on koskaan tehnyt, niin ei voi ymmärtää, kuinka vaikea se on, mutta yritettiin keksiä tuotteelle nimeä. Niin siinä otettiin tekoäly apuun, sillä tavalla, että kysyttiin siltä ehdotuksia, ei me mitään ehdotuksia suoraan otettu, mutta se oli kuitenkin apuna, että se antoi meille vaihtoehtoja, ja katsoitte, että oikein noin voisi olla mielenkiintoisia, mitä olet niiden perusteella lisää vaihtoehtoja. Tätä kautta sitten pyöriteltiin sitä hetken aikaa, ja sitten me löydettiin semmoinen, mihin me oltiin tyytyväisiä tosiaan se tekoäly tehnyt sitä päätöstä, se oli vain ikään kuin yksi jäsen lisää siinä tiimissä, joka siitä keskusteli.

Nina Tuominen:

Kuulostaa aika tutulta. Itsekin omassa työssäni niin olen käyttänyt tekoälyä juuri tuolla tavalla, että on mietitty, että mikä tämän nimi voisi olla, tai mikä tämä lause voisi olla, ja annettu sitten tiimin kanssa tehtäväksi. No keksippä näillä avainsanoilla keksii joku hyvä lausahdus, niin sieltä on tullut ehdotuksia, mitään ei olla otettu, vaan on sitten kehitetty siitä eteenpäin, ja sitähan se tiimityö on parhaimmillaan. Jokaiselta tulee vähän pieni siemen, ja yhdessä mietitään, että ei no entä jos se olisikin tällainen, ja sitten ruvetaan jalostamaan sitä ajatusta eteenpäin. No ihan tähän loppuun, kun sinä olet kuitenkin IT-alan asiantuntija, niin pystytkö vetämään yhteen sen, että miten sinä itse suhtaudut tekoälyyn?

Aki Vainio:

Tämä nykyinen sukupolvi niin henkilökohtaisesti, jos saisin napsauttaa sormien ja poistaa sen, niin tekisin näin.

Nina Tuominen:

Ai sukupolven?

Aki Vainio:

Niin, siis tekoälyjen sukupolvi. Siitä on ollut paljon erilaisia haittavaikutuksia, käytetään se ympäristöongelmat ja tekoälypanostuksia, käytettyjä rahoja on nyt pistetty väärin paikkoihin, koska tekoälyllä aikaisemmin tehty paljon, niin se ei ole vain näkynyt meille välttämättä yksityishenkilöinä tai välttämättä meidän omassa työssämme suoraan, mutta on paljon tehtäviä, jotka on voitu tehdä tekoälyllä tai voitu hyödyntää tekoälyä.

Mutta nyt kun tuli tällaiset nämä kielimallit ja vastaavat, ja ne on ikään kuin imenyt kaiken ilman siitä huoneesta, niin nyt tämä muu kehitys on sitten ei välttämättä pysähtynyt, mutta hidastunut, ja samaan aikaan panostetaan järjettömiä summia rahaa tällaisiin juttuihin, joiden sitten hyödyt meille on kuitenkin rajattu ja nyt on huomattu, en tiedä kuinka moni on huomannut näitä uutisointeja deep seekista tai vastaavista, sitä vielä äärimmäisempiäkin esimerkkejä, niin voi olla, että kaikki ne panostukset oli itse asiassa aika turhia, kun joku olisi vain voinut tehdä asian fiksummin heti alusta asti ja säästää miljardeja.

Nina Tuominen:

Se oli siinä lyhyesti, eikä vaan, ja kyllähän meillä riittäisi tästä aiheesta paljon juttua, koska tämä on aihe, joka herättää keskustelua, ja uskon, että tämän vuoden aikana myöskin LAB Talkissa tullaan käsittelemään tekoälyaihetta, niin täytyypä pitää takaraivossa nämä huomiot, mitä kanssasi on juteltu, ja uuh, kyllähän tässä tulikin asiaa.

Paljon miettimistä tekoälystä ja sen säätelystä, ja mielestäsi on selvää, että tekoäly tarjoaa tosi paljon, sanotaan näin, että valtavasti mahdollisuuksia, mutta toisaalta samaan aikaan sen käyttö vaatii sitä tietoa ja kriittisyyttä ja vastuullisuutta, jos minä nyt oikein tässä tulkitsin sinun ajatuksiasi.

Aki Vainio:

Kyllä, siis osittain meillä on myyty sitä väärällä tavalla, kun mielestäni se tekoäly ajattelu, minkä tässä mainitsin, se on se, mistä pitäisi lähteä, kun taas meille usein myydään sitä sillä tavalla, että pyydät vaan sitä tekemään jotain ja se tekee puolestasi. Se on vaan hyvin väärä lähtökohta siihen, että mistä ne varsinaiset hyödyt tulee oman kokemuksen mukaan, ja sitten kun sitä yritetään myydä tällaisella tietyllä tavalla, niin ihmiset eivät ymmärräkään, että ne voi tehdä sillä ehkä lähestymällä toisella tapaa.

Nina Tuominen:

No mutta tässä tilanteessa on sitten tosi hyvä, että uusi lainsäädäntö tuo pelisääntöjä tähän kehitykseen, ja yritysten on tarpeen pysyä oikeasti ajan tasalla niistä, senkin takia, että jotta ne pystyvät hyödyntämään tehokkaasti ja fiksusti sitten ja turvallisesti tekoälyä, eli tukiälyä.

Aki Vainio:

Kyllä, nähkää tukiälynä.

Nina Tuominen:

Juuri näin. No niin, tämä opin tänään nyt uuden sanan. Se on tukiäly. Tämän jälkeen ei enää tekoäly. Lämmin kiitos sille, Aki, että olit mukana jakamassa asiantuntemusta ja selkeyttämässä varsinkin minulle ja toki kaikille kuuntelijoille myös tätä tärkeää aihetta.

Aki Vainio:

Kiitos.

Nina Tuominen:

Ja tietenkin ennen kaikkea kiitos sinulle, kuuntelija, että olit mukana täällä LAB Talkin parissa. Ja jos tämä tekoäly, eli tukiäly ja sen sääntely kiinnostaa, kannattaa ehdottomasti seurata aihetta jatkossakin. Kehitys ei varmasti todellakaan pääty ja pysähdy tähän. Ja jos haluaa aiheesta lisää tietoa, niin voi ottaa vaikkapa yhteyttä Akiin. Sähköpostitse, saako ottaa Aki?

Aki Vainio: Saa ottaa yhteyttä.

Nina Tuominen: Ja sähköposti on varmaan, onko se aki.vainio@lab.fi ?

Aki Vainio: Kyllä.

Nina Tuominen: Noni, mahtavaa. Kuullaan taas seuraavassa jaksossa ja siihen asti pysytään oikein uteliaina ja oivaltavina. Moikka!